ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

# לקוטי שיחות

•

מכבוד קדושת

## אדמו״ר מנחם מענדל

**שניאורסאהן**

מליובאוויטש

## תולדות

**מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ג**

**(תרגום חפשי)**

יוצא לאור על ידי

**„מכון לוי יצחק״**

כפר חב״ד ב׳

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

**מאתיים שנה להסתלקות־הילולא של כ״ק אדמו״ר הזקן**

**לזכות**

החתן הת׳ **דובער** והכלה מרת **שרה רבקה** שיחיו

**ליפינסקי**

לרגל נישואיהם בשעטומ״צ, ביום כ״ו מ״ח,

**הי׳ תהא שנת עד** בלי די

**״ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה**

**כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות״**

**ולזכות הוריהם**

הרה״ת ר׳ **צבי** וזוגתו מרת **רבקה** שיחיו **ליפינסקי**

הרה״ת ר׳ **ישראל מאיר** וזוגתו מרת **טובה דבורה** שיחיו **גרין**

*

**נדפס ע״י ידידיהם**

הרה״ת ר׳ **יוסף יצחק הלוי** וזוגתו מרת **גיטל רחל** שיחיו **שגלוב**

* * *

**לעילוי נשמת**

מרת **בלה** בת ר׳ **שלום הלל צבי** ע״ה **ריבער**

נפטרה בש״ק פ׳ תולדות, ג׳ כסלו ה׳תשע״ג

**ת. נ. צ. ב. ה.**

*

**נדפס ע״י משפחתה שיחיו**

לעילוי נשמת

הרה״ח הת׳ **אי״א רב פעלים ובעל מרץ**

**מטובי מקושרי רבותינו נשיאינו והולכי בדרכיהם,**

**דרך הקודש יקרא לה**

ומשלוחי **כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שיל״ו**

לארצנו הקדושה ת״ו

**הרב ר׳ מנחם מענדל**

בהרה״ח ר׳ **מנחם מענדל** ומרת **מארייאשא באדאנע** ע״ה

**פ ו ט ע ר פ א ס**

נפטר ד׳ תמוז ה׳תשנ״ה

וזוגתו מרת **לאה** ע״ה

בת ר׳ **בנציון** ומרת **שרה** הי״ד

נפטרה ה׳ כסלו ה׳תשס״ג

**ת נ צ ב ״ ה**

נדפס ע״י צאצאיהם שיחיו

**הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:**
http://www.torah4blind.org

# תולדות

**א.** על הפסוק "ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק" מתעכבים מפרשי התורה ושואלים: לאחר שנאמר "ואלה תולדות יצחק בן אברהם" לשם מה אומר שוב "אברהם הוליד את יצחק"? והרי כפל לשון הוא זה.

תירוצים שונים נאמרו על זה. וכמה מהם:

(א) בגמרא (ובמדרש) נאמר[1]: כי משום ש"היו כל אומות העולם מרננים ואומרים" שיצחק אינו בנו של אברהם, לפיכך צר הקב"ה קלסתר פניו של יצחק דומה בדיוק לשל אברהם, וראו כולם שיצחק הוא בנו של אברהם. וזהו פירוש הפסוק: "יצחק בן אברהם", שהרי הוכח הדבר והכל העידו ש"אברהם הוליד את יצחק".

(ב) במדרש אומר[2] על זה: "יצחק נתעטר באברהם ואברהם נתעטר ביצחק", – כלומר: "יצחק בן אברהם", יצחק התעטר והתפאר שהוא בן אברהם, ו"אברהם הוליד את יצחק", אברהם התעטר והתפאר בבנו יצחק.

(ג) מבואר בחסידות[3], שעבודת אברהם היתה בקו החסד והאהבה, ועבודת יצחק היתה בקו הגבורה והיראה, וכל דרך עבודה, בין בעבודת האהבה ובין בעבודת היראה, נחלק לשתי מדריגות כלליות: שתי מדריגות ביראה – יראה תתאה ויראה עילאה. יראה תתאה (תחתונה) פירושה, שירא לעשות נגד רצון ה' מפני העונש שיש על חטא זה, או אפילו משום טעם נעלה יותר, אבל גם הוא משום שירא מהדבר הלא־טוב שהחטא יגרום לו; יראה עילאה (עליונה) פירושה, יראת הרוממות, שירא ובוש מרוממות וגדולת הקב"ה לעבור על חטא, כלומר שירא מהחטא עצמו שהוא נגד רצון הקב"ה. כך גם באהבה ישנן שתי מדריגות – אהבה רבה ואהבה זוטא. אהבה זוטא, היא המדריגה התחתונה שבאהבה, שפירושה, שאוהב את הקב"ה ומקיים את רצונו משום שטוב לו מכך, אם בגשמיות, או בדקות יותר – עד לתכלית הרוחניות; ואהבה רבה, היא שאוהב את הקב"ה ומקיים רצונו "שלא על מנת לקבל פרס", לא בשביל הטובה שתבוא לו בשל כך.

כיון שמעשה אבות סימן לבנים[4] – בעבודתו של כל אחד מישראל – מלמדת התורה: שתי פעמים אברהם – שתי מדריגות באהבה, שתי פעמים יצחק – שתי מדריגות ביראה. סדר העבודה בשני הקוים הוא, שתחילה באות המדריגות התחתונות, אהבה זוטא ויראה תתאה, ואחר כך אהבה רבה ויראה עילאה (כמו שנאמר בגמרא[5]: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמן", היינו לשם הטוב שלו עצמו, – אהבה זוטא ויראה תתאה; "שמתוך שלא לשמן בא לשמן", למדריגות נעלות – אהבה רבה ויראה עילאה). וסדר הפסוק מציין את הסדר בעבודה: יראה (תתאה) אהבה (זוטא) אהבה (רבה) יראה (עילאה) – כפי שהוא מבואר באריכות בכמה מקומות[6].

וזו הוראה לכל אחד מישראל בעבודת ה', שעליו לעבוד את ה' בשני הקוים של אהבה ויראה[7], אברהם ויצחק. כידוע פירוש מאמר

---

1) בבא מציעא פו, א. תנחומא תולדות א. והובא ברש"י ר"פ תולדות. נתבאר באוה"ת ר"פ תולדות.
2) תנחומא תולדות ד. ועד"ז רבות ר"פ תולדות.
3) אור התורה שם. (באופן אחר – בתו"א תולדות, תו"ח שם).
4) ראה לקו"ש ח"ג [המתורגם] ע' 11 הערה 6.
5) נזיר כג, ב ושו"נ. רמב"ם פ"ג מהל' ת"ת ה"ה, פ"י מהלכות תשובה ה"ה, הלכות ת"ת לאדמו"ז פ"ד סעי' ג. תניא ספל"ט.
6) ראה תניא פמ"ג ובכ"מ.
7) תניא פמ"א.




# להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

**כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!**

**קבצים גרפיים וקבצי טקסט:**

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעיין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

**קבצים גרפיים בלבד:**

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

**חדש** לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

**קבצי טקסט בלבד:**

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

**כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל" ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א**
**מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!**

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב
וכתובתו: http://www.moshiach.net/blind

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

רז"ל "אין קורין אבות אלא לשלשה"[8], שאברהם יצחק ויעקב הם האבות של כל ישראל, ודרכי העבודה שלהם צריכים להיות אצל כל אחד מישראל. עבודתם של כל אחד משנים עשר השבטים אין הכרח שתהיה אצל כל אחד מישראל, שכן לכל אדם יש את העבודה שלו, מתאים לשבט ממנו הוא יוצא, אבל עבודת האבות צריכה להיות אצל כל אחד מישראל. כאשר אדם עוסק בקו אחד בלבד, אהבה או יראה, הרי יתכן שאין זה מצד עבודתו כי אם שבטבעו[9] הוא נוטה לחסד או לגבורה. ההוראה היא[10] שצריכה להיות עבודה, והיא באה על ידי שעוסקים בשני הקוים ובכל המדריגות.

(ד) במדרש הנעלם, בזוהר[11], נכתב שאברהם הוא רמז לנשמה.

(על דרך שמבאר שם בזוהר[12] את פרשת פטירת שרה כרמז לגוף, "ותמת שרה", הגוף מת, ומיתת הגוף זהו על ידי ש"קרית ארבע", שהם הארבע יסודות מהם מורכב הגוף, נפרדים זה מזה, שבהיותם "בארץ כנען", בעולם הזה, "היא חברון" – היו מחוברים. "ויקם אברהם מעל פני מתו", הנשמה, שהיא מעל מיתה ופירוד)

ויצחק, מלשון צחוק ותענוג, מוסב על התענוג שיהיה לנשמה לעתיד לבוא. וכך מבאר הזוהר את פירוש הכתוב "יצחק בן אברהם": לעתיד תזכה הנשמה "אברהם", לגילוי התענוג, "יצחק"; כיצד תזכה לזה? על ידי ש"אברהם הוליד את יצחק", הנשמה על ידי עבודתה בעולם הזה מולידה את התענוג, ותענוג זה יתגלה אליה לעתיד לבוא.

**ב.** דובר כבר, כי כשישנם פירושים שונים של חז"ל על אותו פסוק, יש קשר מפירוש אחד לשני, ואינם ענינים נפרדים לגמרי.

מן ההוכחות לכך: רז"ל דורשים[13] את משמעות תיבת "שעטנז" "שוע" (חלק, סרוק), "טווי" "ונוז" (ארוג) ובגמרא נאמר[14] שכיון שהתורה כללה את שלושת הדברים "שוע טווי ונוז" בתיבה אחת "שעטנז" מוכח שכולם קשורים זה בזה, ומשום כך אין חייבים (מן התורה) על שעטנז (צמר ופשתים יחדיו) כשיש רק אחד או שנים מתוך שלושת התנאים, אלא אם כן היו כל השלושה יחדיו. נמצא, ששלושה ענינים, אף שנלמדים מאותיות שונות, כיון שנכתבו בתיבה אחת יש קשר ביניהם; כל שכן בענינו, שכל ארבעת הפירושים נרמזים באותן אותיות, הרי ודאי שיש שייכות בין אחד לשני. וצריך איפוא להבין כיצד קשורים ארבעת הפירושים המוזכרים זה בזה.

כל סיפורי התורה הרי הם הוראה בעבודתינו[15]. לפי פירוש החסידות מובנת ההוראה עבורנו, בכך שכאמור לעיל, צריכים להיות אצל כל יהודי שני הקוים בעבודה, אהבה ויראה, ובסדריהם כפי שצריכים להיות. לפי פירוש הזוהר מובן גם לשם מה מספרת לנו התורה ש"יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק", משום שחשוב לנו לדעת שהנשמה על ידי עבודתה ממשיכה תענוג; ושהתענוג שממשיכים עתה יתגלה לעתיד – שהידיעה על שכר המצוה מקילה ומוסיפה לנו תוספת חיות בעבודה.

8) ברכות טז, ב. וראה תו"א ר"פ וארא. ועייג"כ לקו"ש ח"ד [המתורגם] ע' 49 הע' 12.
9) ראה תו"א תולדות יט, ג.
10) ראה תניא פט"ו.
11) ח"א קלה, א.
12) קכב, ב. וראה שו"ת הרשב"א סי' תי"ח. ד"ה רבי בנאה (נדפס באוה"ת. בקונטרס מאמרי הצמח צדק למס' ב"ב).
13) כלאים פ"ט מ"ח.
14) נדה סא, ב. נת' בשו"ת הצ"צ שער המילואים סל"ח. וראה פס"ד להצ"צ (ליו"ד ס"ש).
15) זח"ג נג, ב.

**לעילוי נשמת**
החייל ב"צבאות השם" **שכנא** ע"ה
בן ר' **שלמה אלי'** שיחי'
נפטר בדמי ימיו, כ"א מנ"א ה'תשנ"ט
**ת. נ. צ. ב. ה.**
**ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו**
**ולזכות הוריו**
הרה"ת ר' **שלמה אלי'** וזוגתו מרת **שרה** שיחיו
**מארקאוויטש**
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה, ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר
*
**נדפס ע"י ידידיהם**
הרה"ת ר' **יוסף יצחק הלוי** וזוגתו מרת **גיטל רחל** שיחיו
**שגלוב**
* * *
**לעילוי נשמת**
ר' **משה עזיז** ב"ר **אלי'** ע"ה
נפטר ביום כ"ג ניסן - אסחה"פ, ה'תש"ע
**ת. נ. צ. ב. ה.**
**נדפס ע"י בני משפחתו שיחיו**
* * *
**לעילוי נשמת**
ר' **נוריא-ל** ב"ר **אשר** ע"ה **חביביאן**
נפטר אור ליום ב' דחג הפסח - ט"ז ניסן, ה'תש"ע
**ת. נ. צ. ב. ה.**
**נדפס ע"י בנו**
הרה"ת ר' **אשר** וזוגתו מרת **אסתר**
**ומשפחתם** שיחיו **חביביאן**

אלא שצריך להבין: מהי ההוראה עבורנו מכך ש"אברהם הוליד את יצחק" על פי פירושי הגמרא והמדרש: לשם מה חשוב לנו לדעת שבדורו של אברהם היו אומות העולם טוענים שיצחק איננו בנו של אברהם (שלכן עשה הקב"ה קלסתר פניו של יצחק בדומה לשל אברהם)? וכן מה לומדים אנו מכך שיצחק התפאר באברהם ואברהם התפאר ביצחק?

**ג.** לפי שני הפירושים בגמרא ובמדרש מדובר בפסוק בענינים שלמעלה מהטבע. על פי הטבע לא היה אברהם יכול להוליד בן. הגבלת הטבע היתה לא רק שמצד גופו הגשמי היה עקר[16], כי אם גם המזלות העליונים הראו שאין ביכלתו להוליד בן, ולכן נאמר[17]: "ויוצא אותו החוצה" וכפירוש רז"ל[18] "צא מאיצטגנינות שלך", שבכדי שאברהם יוכל להוליד בנים הוציאו הקב"ה החוצה מעבר להגבלות הנובעות מהמזלות. גם מה שאברהם יכל להתפאר בגדולת יצחק, היה דבר על טבעי, כי על פי טבע הדורות הולכים ומתמעטים כמאמר רז"ל[19] "אם ראשונים בני מלאכים, אנו בני אנשים וכו'". וזה שאברהם התעטר ביצחק – שהיה בדור מאוחר יותר ואף על פי כן היו לו מעלות שהוסיפו לשלימות במדריגת אברהם ("שזהו פירוש "אברהם נתעטר ביצחק" ככתר המוסיף יופי בנושאו) – הרי זה ענין שלמעלה מהטבע.

וזו היא גם ההוראה עבורנו, שעל כל אחד לדעת כי בני ישראל אינם משועבדים להגבלות הטבע – לא רק בענינים רוחניים כי אם גם בענינים גשמיים.

"תולדות" רוחניות היו לו לאברהם גם בטרם נולד יצחק, כמאמר רז"ל[20]: "תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים" – ובפרט לפי המבואר בקבלה[21], שמכל זיווג באופן של קדושה על פי תורה, נולדות תולדות רוחניים קדושות. לידת יצחק חידשה, שאפילו לגבי תולדות בגשמיות לא היה אברהם מוגבל בחוקי הטבע.

וכאן מופיעים "ליצני הדור"[22] (המנגדים לקדושה[23] שבכל דור) וטוענים כלפי האדם מישראל: אמנם בענינים רוחניים הנך יכול לפעול, מפני שהם אינם נשלטים על ידי חוקי הטבע; אך כאשר מדובר, בענינים גשמיים, הרי תולדות גשמיות, אינך מסוגל להוליד רק באם תהיה נתון לשליטתו של אבימלך, שהוא מלך ושר המדינה – ("מאבימלך נתעברה שרה") – שדרכו עוברות כל ההשפעות הגשמיות, – נכון אמנם, הן רק עוברות בלבד – אבל אך דרכו ועל ידו[24].

"מה עשה הקב"ה" – צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם", והעידו הכל ש"אברהם הוליד את יצחק", שגם את התולדות וההשפעות הגשמיות מקבל יהודי לא מאבימלך ח"ו, אלא מאברהם – מהנשמה (כפי פירוש הזוהר). אם אדם מעורר את כוחות הנשמה ואינו מתחשב עם כל המניעות של הגוף ונפש הבהמית, הרי גם עניני גופו ודבריו הגשמיים אינם נתונים לשליטת לחוקי הטבע.

**ד.** על פי זה מתבארים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שאמר[25]: "...זאת צריכים כל העמים

16) יבמות סד, א.
17) בראשית טו, ה.
18) שבת קנו, א.
19) שבת קיב, ב.
20) רש"י ר"פ נח. ב"ר פ"ל, ו.
21) ראה אור החמה לזח"ג צ, א. שער המצות פ' בראשית.
22) רש"י ר"פ תולדות.
23) יומא לח, סע"ב.
24) עיין אגה"ק סכ"ה.
25) ג' תמוז תרפ"ו, נדפס בלקו"ד ע' תרצב.





**ששלימותה ע"י המלך המשיח שהוא „מבית דוד ומזרע שלמה"[11] — שתוכנה של הכרזה זו הוא התגלות** מציאותו **דמלך המשיח.**

**ועי"ז ולאח"ז באה התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו כו'. . .**

(משיחות ליל ה' פ' תולדות, אדר"ח כסלו, וש"פ תולדות, ב' כסלו תשנ"ב)

11) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיה"מ סנהדרין ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת תימן.

אויר **של משיח מורה על** העצם **(חיות) דמשיח, כלומר, התגלות** מציאותו **(מציאות שקיימת גם לפנ"ז למלכות[6]) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות** מציאותו (אויר **שבאין ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל ע"י** פעולותיו **(אור של משיח).**

**ועפ"ז מובן שעיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות** מציאותו („מצאתי **דוד עבדי"[7]), כי, כל פרטי הענינים שלאח"ז (התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים** כתוצאה והסתעפות **מהתגלות מציאותו,** וכלולים בה.

**. . . ובנוגע לפועל — „המעשה הוא העיקר"[8] . . צריך כאו"א מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהדגשת הענין ד„כל ימי חייך להביא לימות המשיח", עי"ז שכל מציאותו, תיכף כשניעור משנתו, חדורה בהחיות דמשיח (שזוהי עצם מציאותו של כאו"א מישראל, משיח שבו) שמביאה לימות המשיח.**

**. . . ויה"ר והוא העיקר — שבתחלת חודש כסלו, חודש הגאולה, תבוא בפועל ובגילוי הגאולה האמיתית והשלימה, התחלת הגאולה ושלימותה, ע"י משיח צדקנו — „יעמוד מלך מבית דוד כו"', עד ש„יתקן את העולם לעבוד את ה' ביחד, שנאמר[9] אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד"[5].**

**וכמרומז גם בסיום וחותם ההפטרה דשבוע שעבר . . ההפטרה דשבוע שעבר מסתיימת בהכרזה „יחי אדוני המלך דוד לעולם"[10] — נצחיות מלכות דוד שנמשכה במלכות שלמה,**

---

6) „מאותן הבאים מבני דוד ועדיין הי' להם ממשלה גם בגלות . . כגון רבינו הקדוש" (חדא"ג מהרש"א לסנהדרין צח, ב).

7) תהלים פט, כא.

8) אבות פ"א מי"ז.

9) צפני' ג, ט.

10) מ"א א, לא.





אשר על פני האדמה לדעת, שרק הגופים שלנו נמסרו לגלות ושעבוד מלכיות, אבל את נשמותינו לא שלחו לגלות ולשעבוד מלכיות לא נמסרו".

"עלינו לומר גלוי לעין כל, שמה שנוגע לדתנו, תורה ומצוות ומנהגי ישראל, אין לנו בני ישראל עלינו כופי דעות ואסור להשתמש בשום כוח של כפיה לענין זה".

לכאורה צריך להבין דבריו אלו של הרבי: הנשמה הרי מלובשת בתוך גוף, ועליה לקיים את התורה והמצוות עם הגוף ועל ידי הגוף בעולם הגשמי. א"כ מה תועלת יש לנו מכך שנשמותינו לא נשלחו לגלות, בעוד שגופינו הרי נמצאים בגלות?

אלא כאמור לעיל, שהתעוררות הנשמה משפיעה שגם עניני הגוף לא ימסרו לגלות ולשעבוד מלכויות. ודבר זה צריך להיות באופן גלוי לעין כל – כלשון הרבי: "זאת צריכים כל העמים אשר על פני האדמה לדעת" – עד שגם ליצני הדור מודים שאין לאבימלך כל שליטה על ההשפעות לבני ישראל, גם לא בגשמיות.

**ה.** על פי האמור יובן גם הקשר בין כל ארבעת הפירושים – של הגמרא, המדרש, הזוהר והחסידות.

הגמרא היא נגלה של תורה, לכן מפרשת הגמרא את הפסוק בנוגע לענינים הגשמיים הגלויים כפי שהם בעולם הזה, שכאן אפשר שיהיה מקום לטענת ה"לעומת זה" – של "ליצני הדור" – מודיעה התורה, שיהודי גם בעניניו הגשמיים, אינו קשור עם להגבלות הטבע.

מדרש (הגדה)[26] הוא ממוצע בין גליא של תורה ופנימיות התורה, לכן מבאר המדרש אותו ענין עצמו ובאופן נעלה יותר, שיהודי אינו מוגבל בטבע, במדריגות הרוחניות של סדר ההשתלשלות.

בסדר הדורות, הרי כל דור הולך וגורע מדרגתו הרוחנית – וכך הוא גם בכללות סדר ההשתלשלות, כל מדריגה רחוקה יותר הרי היא נחותה יותר מהקודמת לה. אבל אצל ישראל הסדר הוא: "עטרת זקנים בני בנים וגו'"[27], שהרי עטרה היא ממעל לראש, היינו, שאצל בני ישראל הבנים מוסיפים רוממות באבות. ואם כן הרי זה למעלה ממדידה והגבלה של סדר השתלשלות.

(ולכן אין המדרש שולל לפי פירוש שני את טענת הלעומת זה, כי המדרש מדבר אודות הדרגות ברוחניות שבהן מלכתחילה אין מקום לטענות של לעומת זה, וממילא אין צריך לשלול זאת).

תורת החסידות, שענינה לבאר דרכי העבודה, מבארת גם כאן את סדר העבודה כיצד אפשר להגיע ולהתעלות מעל הטבע וסדר השתלשלות: כשיהודי עובד את ה' בשתי המדות, אהבה ויראה ביחד, על ידי זה הוא משנה את הטבע הקבוע של המדות – שכן רק בעבודת ה' יתכן הדבר[28], ואילו מצד הטבע אי אפשר שיהיו שתי המדות של אהבה ויראה ביחד – ובאם מתנהגים על פי הוראת פירוש ותורת החסידות לצאת מטבע מדותיו, גם מלמעלה משפיעים עליו באופן של למעלה מהטבע בכל הענינים, בין במדריגות הרוחניות (כפירוש הנוסף במדרש) ובין בדברים הגשמיים (כפירוש הגמרא).

הזוהר, שהוא נסתר שבתורה, מבאר את הענינים כפי שיהיו לעתיד, ואומר שיהודי (על

---

26) ראה אגה"ק סו"ס כג. לקו"ת ויקרא (ה, ד). אוה"ת בא עה"פ ולקחתם (ע' שכ).

27) משלי יז, ו. הובא בתנחומא שם.

28) ספרי דברים ו, ה.

ידי העבודה של "יצחק בן אברהם הוליד את יצחק" על פי כל שלושת הפירושים האמורים) זוכה לתענוג שלמעלה.

**ו.** ידוע[29] פירוש המאמר "שכר מצוה מצוה", ששכר המצוה היא המצוה עצמה. היינו ששכר המצוות אינו דבר אחר שיבוא כתשלום שכר עבור המצוות, אלא שהשכר יהיה המצוות עצמן כפי שיתגלו לעתיד.

שעל פי זה יובן ביותר השייכות בין פירוש הזוהר המדבר אודות שכר העבודה עם שלושת הפירושים הקודמים שמדובר בהם אודות העבודה עצמה, שהרי "שכר מצוה – מצוה".

**ז.** בחסידות מבואר טעם לדבר שבלידת יצחק נאמר[30] "צחוק עשה לי אלוקים": שם אלוקים מורה על העלם, כמו שכתוב[31] "כי שמש ומגן הוי' אלוקים", ששתי השמות הוי' ואלוקים נמשלים לשמש ומגן, הוי' – שמש, ואלוקים הוא כמגן, המסתיר על השמש, כי "אלוקים" הוא בגימטריא "הטבע"[32], וטבע מסתיר על אלקות. וזהו פירוש "צחוק עשה לי אלקים", שעל ידי זה שמבררים את הדברים המוסתרים בתוך הטבע (בגימטריא אלקים), נעשה צחוק ותענוג למעלה, כי בכך נשלמת הכוונה העליונה של דירה בתחתונים.

האדם נברא בצלם ודמות שלמעלה, וכמו כן באדם למטה ישנם נשמה וגוף שהם דוגמא להוי' ואלוקים[33]. הנשמה היא בדוגמת הוי', והגוף שהוא מעלים על הנשמה – אלוקים, והצחוק והתענוג שלמעלה נעשים מבירור הגוף דוקא, משום שבו נשלמת הכוונה.

וכיון שעיקר הכוונה הוא לברר את הגוף, לכן לעתיד יהיה הגוף נעלה מן הנשמה. הנשמה תקבל מהגוף[34], שלא כיום, שהגוף הוא המקבל מהנשמה. אך כיון שהנשמה מבררת את הגוף, על כן גם היא תקבל שכרה, בכך שתקבל מהתענוג שלמעלה שפעלה על ידי עבודתה בהגוף[35].

וזוהי השייכות בין פירוש הזוהר – שכר העבודה – עם שלושת הפירושים האחרים – עבודה: העבודה היא מה שהנשמה פועלת בהגוף שיוצא ומתעלה מהגבלות הטבע, ובזה היא גורמת את התענוג שלמעלה מהגוף – "אברהם הוליד את יצחק"; ולכן תקבל שכרה לעתיד, שתקבל את אותו תענוג שהיא המשיכה – "יצחק בן אברהם".

(משיחת שבת מבה"ח כסלו תשכ"א)

29) אבות פ"ד מ"ב. וראה תניא פל"ט. "היום יום" כ"ה איי"ר, ח' חשון.

30) בראשית כא, ו. תו"א תולדות רד"ה מים רבים.

31) תהלים פד, יב.

32) פרדס שער יב, פ"ב. ובשל"ה שער האותיות אות קדושה בהגהה ד"ה והנה מוסיף על הראשונות (פט, א) משמע קצת שכן הוא בזוהר.

33) ראה שער היוה"א פ"ו.

34) ראה ד"ה לכל תכלה רנ"ט. תו"ש ע' קכז. מים רבים תשי"ז.

35) כמו עבודת השמחה עכשיו (שהיא דוגמת וגורמת התענוג דלעתיד), דאף שצריכה להיות נרגשת בגוף הגשמי', מ"מ באה מצד הנשמה דוקא (שגופו נמאס ומתועב אצלו ושמחתו היא שמחת הנפש לבדה (תניא פל"ב)), והיא ממשכת את השמחה בהגוף.

## לזכות

## כ"ק אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ



# הוספה

## בשורת הגאולה

## מט.

**הנקודה העיקרית שבחיי כאו"א מישראל וכללות ישראל במשך כל הדורות:** „כל ימי חייך להביא לימות המשיח"[1], **ובהדגשה יתירה בדורנו זה ובתקופתנו זו, כמדובר כמ"פ בתקופה האחרונה (שכבר נשלמו כל הענינים וצריכים רק** לקבל **פני משיח צדקנו בפועל ממש).**

**. . . „כל ימי חייך" — פירושו בכל רגע ורגע שהאדם חי, הן ביום והן בלילה, הן ער והן ישן, שגם אז הוא חי ע"י נשימת האויר („כל הנשמה תהלל י־ה", „על כל נשימה ונשימה שאדם נושם כו'"[2]) שמוכרח להיות בכל רגע ורגע (משא"כ אכילה ושתי'). ו„כל ימי חייך להביא לימות המשיח" — פירושו שהחיות שלו (בכל רגע ורגע) הוא בהבאת ימות המשיח, כלומר, לא רק בשעה שחושב ומדבר ועושה פעולות להבאת המשיח, אלא עצם חיותו („חייך") הוא להביא לימות המשיח.**

**. . . ובפרטיות יותר:**

**הענין ד„כל ימי חייך להביא לימות המשיח" מתבטא בכך שתיכף כשניעור עצם הנשמה (שמתגלה עצם מציאותו ורק העצם) מרגיש** בנשימת **האויר ענינו של משיח —** אויר של משיח, **ובלשון חז"ל[3] „**רוחו **של מלך המשיח".**

**ויש לומר, ש„אויר (רוח) של משיח" הוא למעלה גם מ„אורו[4] של משיח", כי,** אור **של משיח מורה על** ההתגלות **דמשיח ע"י** פעולותיו **(כמו „ילחם מלחמות ה'" עד ש„נצח"[5], וכיו"ב), משא"כ**

1) **ברכות יב, סע"ב — במשנה.**

2) **תהלים בסופו. ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.**

3) **ב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.**

4) **זח"ג לד, ב. נת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.**

5) **רמב"ם הל' מלכים ספי"א.**